

СТАНОВИЩЕ

Докторска дисертация на тема: ПСИХОЛОГИЧЕСКИ ПРОФИЛИ И ХАРАКТЕРИСТИКИ НА АПЕТИТА ПРИ ЛИЦА С ХРАНИТЕЛНА АВЕРСИЯ И ЗАВИСИМОСТ ОТ ХРАНЕНОТО

Докторант: Велина Христова

Изготвил становището: доц. Павлина Петкова, дм, клиничен психолог

Докторската дисертация на Велина Христова е върху сложната и многопластова тема на проблемите при храненето, които сериозно се разгърнаха през последните две десетилетия в света и у нас. Прави чест на докторантката, че приема това предизвикателство за своя дисертационна тема!

Първата глава е великолепен обзор, разработен в четири подчасти, където са представени широки концепции върху поведението на хранене през научни изследвания на специалисти от клиничната психология и психология на здравето, медицината, генетиката, социално-психологичните, антропологични и философски позиции. Много удачно е представен развитийния модел за формиране на вкуса и отношението към храната, с много добър акцент върху родителските стилове и практика на хранене, които влияят върху формирането на предпочитания и навици при детето. Докторантката изгражда свой модел на взаимовръзките между социалните и генетични фактори, които се преплитат със социалните, метаболитните, равнището на енергиен баланс, тегло. Детайлно са представени спецификите на хранителните аверсии и неофобия с техните степени на разстройства и взаимовръзки с останалите психични разстройства и възможности за диагностична оценка. Христова обсъжда в обзора изследванията на много автори върху хранителната зависимост като вид зависимост към субстанция.

Втората глава представя емпиричното изследване. Целите, задачите, теоретичният модел на емпиричното изследване, хипотези за апетит, хранителна аверсия, зависимост и полови различия са много добре структурирани и мотивирани. Изследваната извадка е обемна – 321 респондента от двата пола, използвани са 6 въпросника, релевантни към целите на изследването, адаптирани за българската популация, онлайн приложени в два етапа на изследване.

Третата глава представя резултатите от изследването, статистическите анализи и психологични интерпретации. Детайлно са описани етапите на подготовка на инструментариума и направените статистически анализи при всеки въпросник за характеристиката на скалите и факторните анализи. След това са проведени поредица статистически анализи за взаимовръзката между изследваните феномени, с регресионните анализи и спрямо хипотезите. Тази част от работата е обемна, с изключително много детайли, прецизно изпълнена, великолепно подредена в многопластовите и усложнявани анализи, напълно убедителна за силата на статистическите подходи към доказването на хипотезите. Тук докторантката заслужава адмирации!

При обобщението на резултатите Христова прави съразмерни на психологичната логика интерпретации, кореспондиращи с медицинските, социално-психологичните фактори и синдроми на нарушения. Тук искам да отбележа оригиналните приноси за: емоционалната чувствителност към вътрешни и външни стимули спрямо апетита и теглото; хранителната аверсия при мъжете кореспондираща отрицателно с въображение, сътрудничество, екстраверсия, обесивно-компулсивни разстройства; за хранителните разстройства отрицателни предиктори са екстраверсията, въображението, невротизма; взаимовръзката между преяждане и емоционално състояние и отзивчивост към хранене; хранителната зависимост е свързана предимно с външен локус на контрол и депресията; жените имат предимно усещане за ситост и недохранване поради емоционално състояние, а при мъжете придирчивост към храната. Много коректно докторантката прави съпоставки с изследвания на автори от много държави, където вмъква и специфични фактори на влияние спрямо културата и социално психологичния начин на хранене.

Изведените приноси са коректни и изцяло обосновани с обширното психологично изследване със специализираните методики, проведените сложни статистически анализи и психологични интерпретации, кореспондиращи с практическия опит.

В заключение считам, че дисертацията на Христова отговаря на високите критерии за докторското равнище и отразява нейните придобити умения за научно изследване и психологични анализи. Нямам съществени критични бележки. Като препоръка считам, че е важно докторантката да направи практическо ръководство за психолозите консултанти по проблемите на храненето, което да служи за студентското обучение и професионалистите консултанти.

Предлагам с увереност на членовете на Научното жури да гласуват на Велина Христова образователната и научна степен „Доктор“!

24.09.2020 г.

София

Изготвил становището:

доц. П. Петкова